SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 182/06-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. novembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť mal. L. L., zastúpenej matkou Ing. B. L., obidve bytom K., právne zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. P 118/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. P 118/97 p o r u š i l základné právo mal. L. L. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Mal. L. L. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je jej Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť k rukám jej matky Ing. B. L. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Mal. L. L. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 10 043 Sk (slovom desaťtisícštyridsaťtri slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. I. R., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 8. júna 2006 č. k. I. ÚS 182/06-19 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť mal. L. L. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenou jej matkou Ing. B. L. (ďalej len „matka sťažovateľky“), obidve bytom K., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. P 118/97.

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že matka sťažovateľky sa návrhom podaným okresnému súdu 16. októbra 2001 domáhala od otca sťažovateľky zvýšenia výživného na maloletú sťažovateľku, ktorá jej bola na čas po rozvode zverená do výchovy a opatery. Konanie v tejto veci bolo okresným súdom vedené pod sp. zn. P 118/97, v ktorom konaní okresný súd už v minulosti rozhodoval o úprave práv a povinností rodičov k maloletej

sťažovateľke. Podľa sťažovateľky okresný súd koná v jej veci zdĺhavo a v neprimeraných lehotách, čím sa prehlbuje stav jej právnej neistoty.

Sťažovateľka okrem popisu procesných úkonov v predmetnej veci v sťažnosti ďalej uviedla: *„(...) podľa názoru sťažovateľky je nepochybné, že v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. P 118/97 (...), ktorého je účastníčkou konania, dochádza k prieťahom.*

Návrh na začatie konania podala matka sťažovateľky ešte dňa 16. 10. 2001 a v súčasnosti, ani po 4 a pol roku nie je konanie právoplatne skončené.

Vzhľadom na to, že ide o určenie výživného pre mal. dieťa, bolo potrebné, aby súdy prikladali zvláštny význam efektívnosti a rýchlosti konania, ktorá je požiadavkou ovládajúcou občianske súdne konanie vo všeobecnosti a konanie vo veciach starostlivosti o maloletých zvlášť. (...) Okresný súd Košice I, postupoval v konaní nekoncentrovane, vykonával dokazovanie takým spôsobom, že jeho výsledky si vyžadovali opätovné vykonávanie tých istých úkonov.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sa sťažovateľka domnieva, že jej sťažnosť je prijateľná. Ako už bolo konštatované, konanie o zvýšenie výživného, ktoré začalo pred 4 a pol rokmi, nie je doposiaľ právoplatne skončené. Doposiaľ teda sťažovateľka nedosiahla to, čo je zmyslom a účelom občianskeho súdneho konania, odstránenie stavu svojej právnej neistoty.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. P 118/97 porušil jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 70 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda JUDr. A. M. listom sp. zn. 1 SprV /188/2006

z 10. októbra 2006 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 31. októbra 2006.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem popisu procesných úkonov v predmetnej veci uviedol:

„Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, dĺžka konania nebola závislá od zložitosti veci. Táto právna vec patrí po právnej stránke k štandardnej agende súdu v oblasti rodinného práva.

Po skutkovej stránke zisťovanie finančných a majetkových pomerov rodičov maloletého dieťaťa vo všeobecnosti nie je tiež náročné, pokiaľ rodičia spolupracujú so súdom, predložia v požadovaných lehotách potrebné podklady pre rozhodnutie, nezatajujú potrebné skutočnosti a pod., čo v danom prípade tak nebolo. Súd musel obtiažne zabezpečovať podklady týkajúce sa majetkových pomerov odporcu a jeho družky pre kvalifikované rozhodnutie.

Čo sa týka správania účastníkov konania, ktoré mohlo mať vplyv na dĺžku konania, tu treba prihliadať na to, že všetky vytýčené pojednávania v roku 2003 boli odročené na žiadosť matky maloletej pre jej pracovnú neprítomnosť v mieste bydliska. Toto predĺženie však nie je možné pripísať na ťarchu súdu.

K dĺžke konania prispel aj Okresný súd Košice I, ktorý v určitých obdobiach v predmetnej veci nevykonal žiadne úkony, resp. jeho postup bol v niektorých prípadoch nekoncepčný a viackrát odročil pojednávanie hneď v úvode, pre nezabezpečenie prítomnosti samotných účastníkov, resp. potrebných podkladov.

V súčasnosti je však stav právnej neistoty odstránený a je v dostatočnej miere zabezpečená výživa maloletého dieťaťa.

Súhlasím, aby Ústavný súd SR prejednal sťažnosť bez nariadenia ústneho pojednávania.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku k citovanému vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„(...) sťažovateľka netrvá na ústnom pojednávaní v tejto veci a súhlasí s tým, aby ústavný súd od ústneho pojednávania upustil.

Sťažovateľka súhlasí s tou časťou vyjadrenia Okresného súdu Košice I, v ktorom priznáva, že v určitých obdobiach v predmetnej veci nevykonal žiadne úkony, jeho postup bol v niektorých prípadoch nekoncepčný a viackrát odročil pojednávanie hneď v úvode pre nezabezpečenie prítomnosti samotných účastníkov, resp. potrebných podkladov. Súhlasí aj s tým, že pojednávania, ktoré boli nariadené na rok 2003 boli odročené na žiadosť matky sťažovateľky, ktorá v roku 2003 pracovala mimo územia Slovenskej republiky.

Považuje však za potrebné poukázať na to, že návrh na začatie konania bol podaný matkou sťažovateľky dňa 16. 10. 2001 a prvé pojednávanie vo veci súd nariadil na deň 12. 2. 2003, teda prvé pojednávanie v predmetnej veci sa malo uskutočniť po roku a 4 mesiacoch od podania návrhu.

Sťažovateľka považuje takýto postup súdu za neospravedlniteľný.

Pokiaľ ide o ustanovenie kolízneho opatrovníka a doručenie návrhu otcovi, čo sú jediné úkony, ktoré súd od 16. 10. 2001 do 12. 2. 2003 vykonal, sťažovateľka poukazuje na to, že ide o rutinné úkony (uznesenie o ustanovení opatrovníka má formu predtlače, do ktorej sa doplní len meno mal. dieťaťa a označenie úradu, ktorý je za kolízneho opatrovníka ustanovený).

Pojednávania, ktoré sa uskutočnili od 18. 12. 2003 do 20. 10. 2004 a bolo ich spolu 7, nemožno považovať za úkony súdu smerujúce k čo najrýchlejšiemu prejednaniu veci. Ako sám súd konštatuje, niektoré boli odročené hneď na ich začiatku.

Proti rozsudku súdu, ktorý vyniesol dňa 20. 10. 2004, podala matka sťažovateľky odvolanie. Toto rozhodnutie bolo Krajským súdom v Košiciach zrušené a spis bol vrátený súdu I. stupňa 14. 6. 2005. Napriek tomu, že už v tom čase trvalo konanie vo veci výživného pre mal. dieťa, ktoré mal súd určiť za obdobie od roku 1998, prvé pojednávanie po vrátení veci odvolacím súdom nariadil súd I. stupňa na 31. 1. 2006, teda po viac než pol roku.

Je pravdou, že konanie je v súčasnosti právoplatne skončené, to však nijako nemení skutočnosť, že postupom Okresného súdu Košice I v konaní P 118/97 dochádzalo z viny súdu k prieťahom a z tohto dôvodu trvalo konanie neprimerane dlho.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania

nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. P 118/97:

- 16. október 2001 – návrhom podaným okresnému súdu sa matka sťažovateľky domáhala zvýšenia výživného na maloletú sťažovateľku od jej otca;
- 18. február 2002 – okresný súd uznesením ustanovil maloletej sťažovateľke opatrovníka;
- 20. február 2002 – okresný súd si vyžiadal správy o príjmoch oboch rodičov sťažovateľky;
- 4. apríl 2002 – okresnému súdu bola doručená správa o príjme matky sťažovateľky od jej zamestnávateľa;
- 9. apríl 2002 – okresnému súdu bola doručená správa opatrovníka o pomeroch maloletej sťažovateľky;
- 16. apríl 2002 – okresnému súdu boli z Daňového úradu K. (ďalej len „daňový úrad“) doručené daňové priznania otca sťažovateľky;
- 16. január 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 12. február 2003;
- 21. január 2003 – okresný súd si z dôvodu plynutia času vyžiadal od zamestnávateľa matky sťažovateľky doplnenie jej mzdových listov za obdobie od apríla 2002 do januára 2003 a súčasne od otca sťažovateľky žiadal správu o hospodárení za rok 2002 v spoločnosti, v ktorej pôsobil ako spoločník;

- 5. február 2003 – okresnému súdu boli doručené mzdové listy od zamestnávateľa matky sťažovateľky s oznámením, že ku dňu 21. 8. 2002 ukončila pracovný pomer a súčasne matka sťažovateľky žiadala o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu jej *„pracovných povinností mimo K.“*;
- 10. február 2003 – okresný súd zmenil nariadený termín pojednávania z 12. februára 2003 na 19. marec 2003 (v spise nie je doklad, že oznámenie o zmene bolo doručené účastníkom konania);
- 19. marec 2003 – pojednávanie bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov (okrem právneho zástupcu otca sťažovateľky) odročené na 19. jún 2003;
- 3. jún 2003 – právny zástupca matky sťažovateľky oznámil okresnému súdu, že už nie je jej právnym zástupcom;
- 10. jún 2003 – matka sťažovateľky žiadala o odročenie pojednávania z dôvodu jej pracovnej zaneprázdnenosti;
- 11. jún 2003 – okresný súd oznámil opatrovníkovi, ako aj právnemu zástupcovi otca sťažovateľky, že matka sťažovateľky požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na 19. jún 2003;
- 19. jún 2003 – pojednávanie bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov odročené na 17. september 2003;
- 13. august 2003 – okresný súd vyžiadal od daňového úradu daňové priznanie otca sťažovateľky za rok 2002;
- 28. august 2003 – okresnému súdu bolo doručené daňové priznanie otca sťažovateľky za rok 2002;
- 17. september 2003 – pojednávanie bolo po vypočutí matky sťažovateľky o jej zárobkových pomeroch odročené na 15. október 2003 z dôvodu predvolania otca sťažovateľky, zistenia jeho majetkových pomerov a vyžiadania jeho daňových priznaní za roky 1998-2002;
- 22. september 2003 – okresný súd žiadal od daňového úradu daňové priznania otca sťažovateľky za roky 1998-2002; vyzval otca sťažovateľky, aby predložil zmluvy, na základe ktorých vykonával funkciu spoločníka vo viacerých obchodných spoločnostiach, a tiež aby predložil svoje *„podnikateľské denníky“* ako aj kúpno-predajnú zmluvu o predaji bytu; vyzval obchodné spoločnosti, aby oznámili aký príjem mal z ich činnosti otec

sťažovateľky; a žiadal správu o vlastníctve motorových vozidiel a nehnuteľností u otca sťažovateľky;

- 30. september 2003 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie otca sťažovateľky;
- 3. október 2003 – okresnému súdu boli doručené vyžiadané daňové priznania otca sťažovateľky na roky 1998-2002;
- 6. október 2003 – okresnému súdu bola doručená správa prvej z troch obchodných spoločností o jej hospodárení;
- 15. október 2003 – pojednávanie bolo po vypočutí otca sťažovateľky odročené na 6. november 2003 s tým, že okresný súd si vyžiada daňové priznania od ďalších firiem, v ktorých bol otec sťažovateľky spoločníkom;
- 23. október 2003 – okresný súd si od daňového úradu vyžiadal daňové priznania troch obchodných spoločností, v ktorých bol otec sťažovateľky spoločníkom v rokoch 1998-2003 a uvedené obchodné spoločnosti súčasne vyzval, aby oznámili ich hospodárske výsledky za roky 1998-2003;
- 6. november 2003 – pojednávanie po tom, ako právny zástupca otca sťažovateľky predložil doklady o jeho príjmoch v rokoch 1998-2002, bolo za neprítomnosti matky sťažovateľky a jej právnej zástupkyne (ktorá sa dostavila až po odročení pojednávania) odročené na 18. december 2003;
- 6. november 2003 – okresnému súdu boli doručené vyjadrenia dvoch obchodných spoločností v zmysle výzvy okresného súdu;
- 7. november 2003 – okresnému súdu boli doručené vyžiadané daňové priznania jednej z obchodných spoločností, v ktorej pôsobil otec sťažovateľky;
- 10. november 2003 – ďalšia obchodná spoločnosť reagovala na výzvu okresného súdu a oznámila výsledky hospodárenia za roky 1998-1999;
- 11. november 2003 – okresnému súdu boli doručené vyžiadané daňové priznania ďalšej obchodnej spoločnosti za roky 1998-2002;
- 17. december 2003 – otec sťažovateľky ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní 18. decembra 2003 s tým, že ho bude zastupovať jeho právny zástupca;
- 18. december 2003 – pojednávanie bolo z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu odročené na 22. január 2004;

- 22. január 2004 – pojednávanie bolo po oznámení právneho zástupcu otca sťažovateľky, že na strane matky sťažovateľky sa zmenili pomery (vydala sa) a že prenajíma byt, odročené na 7. apríl 2004 s tým, že právna zástupkyňa matky sťažovateľky oznámi, kde matka sťažovateľky pracuje, predloží jej mzdový list a právny zástupca otca sťažovateľky zabezpečí, aby otec sťažovateľky predložil rozpis hospodárenia firmy, v ktorej pôsobil a doklad o príjme jeho družky;
- 4. február 2004 – právny zástupca otca sťažovateľky oznámil okresnému súdu, že družka otca sťažovateľky odmieta preukazovať svoj príjem, pretože s menovaným nevedie spoločnú domácnosť a tiež, že obchodná spoločnosť, v ktorej otec sťažovateľky pôsobí, nemá podľa zákona povinnosť viesť peňažný denník, takže nemá čo predložiť s tým, že okresný súd má už dostatočné vedomosti o hospodárení spoločnosti z daňových priznaní;
- 11. február 2004 – právna zástupkyňa matky sťažovateľky navrhla doplnenie dokazovania, pretože podľa jej zistenia otec sťažovateľky vlastnil aj iné nehnuteľností ako priznal;
- 27. február 2004 – okresný súd zmenil nariadené pojednávanie zo 7. apríla 2004 na 14. apríl 2004;
- 16. marec 2004 – okresný súd žiadal od príslušného Katastrálneho úradu v K. (ďalej len „katastrálny úrad“) kúpne zmluvy k nehnuteľnostiam, ktoré mal podľa upozornenia právnej zástupkyne matky sťažovateľky z 11. februára 2004 vlastniť otec sťažovateľky;
- 25. marec 2004 – katastrálny úrad zaslal okresnému súdu jednu z vyžiadaných kúpnych zmlúv k nehnuteľnosti, ktorú otec sťažovateľky kúpil do podielového spoluvlastníctva;
- 29. marec 2004 – okresnému súdu bola z katastrálneho úradu doručená ďalšie kúpna zmluva;
- 2. apríl 2004 – okresnému súdu bola z katastrálneho úradu doručená ďalšie kúpna zmluva;
- 14. apríl 2004 – pojednávanie po oznámení právnej zástupkyne matky sťažovateľky, že táto neuzavrela manželstvo a ani neprenajíma byt, bolo odročené na 29. apríl 2004 s tým, že otec sťažovateľky predloží kópiu daňového priznania za rok 2003;
- 29. apríl 2004 – pojednávanie po oznámení právnej zástupkyne matky sťažovateľky o zmene petitu (žiadala zvýšiť výživné na vyššiu sumu) a po predložení žiadaných dokladov otcom sťažovateľky, bolo odročené na neurčito do doby pripojenia rozvodového spisu, ktorý bol pripojený k inému spisu postúpenému Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“);

- 14. jún 2004 – okresný súd nariadil pojednávanie na 14. júl 2004;
- 30. jún 2004 – právny zástupca otca sťažovateľky žiadal o zmenu termínu pojednávania nariadeného na 14. júl 2004 z dôvodu pobytu otca sťažovateľky v zahraničí;
- 1. júl 2004 – okresný súd telefonicky oznámil právnej zástupkyni matky sťažovateľky, že pojednávanie nariadené na 14. júl 2004 bude odročené;
- 14. júl 2004 – pojednávanie bolo odročené na 22. september 2004 s tým, že otec sťažovateľky bude vyzvaný, aby predložil účtovné uzávierky od roku 1998;
- 17. august 2004 – okresný súd vyzval otca sťažovateľky, aby predložil účtovné uzávierky od roku 1998;
- 9. september 2004 – okresnému súdu boli doručené od otca sťažovateľky vyžiadané listiny;
- 22. september 2004 – okresný súd telefonicky oznámil účastníkom konania, že z dôvodu neprítomnosti zákonnej sudkyne sa pojednávanie nariadené na 22. september 2004 odročuje na 7. október 2004;
- 7. október 2004 – pojednávanie bolo bez meritórneho prerokovania veci odročené na 14. október 2004 s tým, že otec sťažovateľky predloží doklad o svojich príjmoch za roky 2003-2004;
- 14. október 2004 – pojednávanie bolo po vypočutí otca sťažovateľky bez uvedenia dôvodu odročené na 20. október 2004;
- 20. október 2004 – okresný súd vyhlásil na pojednávaní rozsudok o zvýšení výživného na maloletú sťažovateľku;
- 16. november 2004 – otec sťažovateľky podal odvolanie proti rozsudku;
- 18. november 2004 – okresný súd zaslal odvolanie otca sťažovateľky na vyjadrenie matke sťažovateľky;
- 23. november 2004 – matka sťažovateľky podala odvolanie proti rozsudku;
- 24. november 2004 – okresný súd zaslal odvolanie matky sťažovateľky na vyjadrenie otcovi sťažovateľky;
- 1. december 2004 – matka sťažovateľky sa vyjadrila k odvolaniu otca sťažovateľky;
- 3. december 2004 – opatrovník sa vyjadril k odvolaniam;
- 16. december 2004 – vec bola predložená krajskému súdu;
- 20. december 2004 – otec sťažovateľky sa vyjadril k odvolaniu matky sťažovateľky;

- 22. apríl 2005 – krajský súd uznesením sp. zn. 16 CoP 553/04 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie;
- 14. jún 2005 – spis bol vrátený okresnému súdu;
- 22. september 2005 – okresný súd nariadil pojednávanie na 24. október 2005;
- 26. september 2005 – okresný súd vyzval právnu zástupkyňu matky sťažovateľky, aby predložila opisy mzdových listov matky sťažovateľky za obdobie apríl – september 2005, súčasne vyzval právneho zástupcu otca sťažovateľky, aby predložil jeho daňové priznanie za rok 2004, a otca sťažovateľky, aby oznámil dátum narodenia a adresu jeho družky;
- 11. október 2005 – otec sťažovateľky oznámil, že v prípade záujmu o údaje jeho družky sa má okresný súd obrátiť na jej právnu zástupkyňu;
- 19. október 2005 – okresnému súdu bolo doručené potvrdenie o príjmoch matky sťažovateľky;
- 20. október 2005 – pojednávanie nariadené na 24. október 2005 okresný súd bez uvedenia dôvodu odročil na 28. november 2005, právny zástupca otca sťažovateľky predložil požadované listiny a okresný súd opätovne vyzval otca sťažovateľky, aby pod hrozbou poriadkovej pokuty oznámil údaje jeho družky;
- 24. november 2005 – právny zástupca otca sťažovateľky žiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 28. november 2005 z dôvodu jeho hospitalizácie;
- 25. november 2005 – okresný súd oznámil účastníkom, že z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu otca sťažovateľky bude pojednávanie odročené;
- 28. november 2005 – pojednávanie bolo odročené na 31. január 2006 s tým, že bude dožiadaný Okresný súd Praha 6 (ďalej len „dožiadaný súd“) za účelom zistenia príjmu družky otca sťažovateľky, ktorá bola zamestnaná v *„Č.“*;
- 21. december 2005 – okresný súd vypracoval dožiadanie;
- 29. december 2005 – dožiadanie bolo doručené dožiadanému súdu;
- 31. január 2006 – pojednávanie bolo po vypočutí účastníkov odročené na 3. február 2006 za účelom vyhlásenia rozsudku;
- 3. február 2006 – okresný súd vyhlásil rozsudok v neprítomnosti matky sťažovateľky a jej právnej zástupkyne, ktorá ospravedlnila ich neprítomnosť;
- 10. február 2006 – zákonná sudkyňa žiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku, ktorá je bola predsedom okresného súdu predlžená do 17. februára 2006;

- 28. február 2006 – okresný súd uznesením opravil časť odôvodnenia rozsudku;
- 7. marec 2006 – okresnému súdu bola od dožiadaného súdu doručená správa od Č., a. s., o príjme družky otca sťažovateľky;
- 9. marec 2006 – otec sťažovateľky sa odvolal proti rozsudku;
- 13. marec 2006 – matka sťažovateľky sa odvolala proti rozsudku;
- 16. marec 2006 – spis bol predložený krajskému súdu;
- 7. jún 2006 – krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 CoP 91/06 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že o zvýšení výživného na maloletú sťažovateľku schválil rodičovskú dohodu;
- 14. jún 2006 – spis bol vrátený okresnému súdu;
- 20. jún 2006 – rozsudok nadobudol právoplatnosť.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva ne prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. P 118/97 o návrhu na zvýšenie výživného na maloletú sťažovateľku došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci)

v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania je nárok na zvýšenie výživného pre maloleté dieťa, t. j. ide o existenčnú vec, o agendu starostlivosti súdu o maloletých, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu (II. ÚS 2/01), aby bol naplnený účel súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (napr. I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03, I. ÚS 158/04).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že konanie o zvýšenie výživného nie je možné považovať za právne či fakticky zložité, čo sa potvrdilo aj v danej veci. Metodika postupu všeobecných súdov v týchto veciach je dostatočne jasná a podporená stabilizovanou judikatúrou, takže požiadavke primeranej dĺžky konania v týchto veciach nezodpovedá postup okresného súdu, ktorý v predmetnej veci konal viac ako 4 roky.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd z dôvodu maloletosti sťažovateľky v tejto súvislosti hodnotil správanie jej matky, ktorej bola maloletá sťažovateľka zverená na čas po rozvode do výchovy a ktorá bola v predmetnom konaní navrhovateľkou. Zo súdneho spisu ústavný súd zistil, že k predĺženiu konania prispela aj matka sťažovateľky jednak tým, že opakovane žiadala odročiť nariadené pojednávanie z dôvodu jej pracovnej zaneprázdnenosti, jednak jej sporadickou účasťou na pojednávaniach, ako aj tým, že v konaní nevykazovala dostatočnú aktivitu pri preukazovaní skutočností rozhodných pre rozhodnutie vo veci. Matka sťažovateľky napríklad sama neoznámila okresnému súdu, že 21. augusta 2002 rozviazala pracovný pomer s dovtedajším zamestnávateľom a okresný súd sa o tom dozvedel až 5. februára 2003

z oznámenia jej zamestnávateľa. Rovnako adresu nového zamestnávateľa a svoj príjem oznámila matka sťažovateľky až na pojednávaní 17. septembra 2003.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný:
- od 16. októbra 2001 do 18. februára 2002, t. j. viac ako 4 mesiace;
- od 16. apríla 2002 do 16. januára 2003, t. j. 9 mesiacov;
- od 14. júna 2005 do 22. septembra 2005, t. j. viac ako 3 mesiace,
t. j. spolu viac ako 16 mesiacov.

Uvedené obdobia nečinnosti celkovo v trvaní 16 mesiacov nie je možné ospravedlniť skutočnosťami uvádzanými vo vyjadrení predsedu okresného súdu, pričom vec bolo potrebné posúdiť aj s ohľadom na jej povahu (rozhodovanie o výživnom na sťažovateľku) a význam pre maloletú sťažovateľku. V tejto súvislosti ESĽP už zdôraznil, že ak sú predmetom konania vzájomné vzťahy medzi rodičmi a deťmi, konaniu o týchto vzťahoch príslušné súdy majú venovať „mimoriadnu starostlivosť, pretože procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok de facto rozhodnutie o otázke predloženej súdu“ (pozri H. v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 8. júla 1987, § 85). Vo svetle tejto požiadavky sa potom podstatne mení aj pohľad na posúdenie prieťahov v predmetnej veci vo vzťahu k právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, účelom ktorého je, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli čomu prebieha súdne konanie (mutatis mutandis II. ÚS 66/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, postupom okresného súdu tak, ako je to uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Vzhľadom na to, že po prijatí sťažnosti ústavným súdom 8. júna 2006 na ďalšie konanie, bolo konanie v predmetnej veci právoplatne skončené 20. júna 2006, neprichádzalo

do úvahy prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 70 000 Sk, ktoré nasledovne odôvodnila: *„Predmetom konania je výživné pre mal. sťažovateľku, teda vec, ktorá je pre sťažovateľku životne dôležitá. Sťažovateľka aj v dôsledku postupu súdov, takmer 4 a pol roka nemôže uspokojovať svoje potreby na primeranej úrovni, pretože povinný počas celého konania uhrádza výživné vo výške, ktorá nezodpovedá súčasným potrebám sťažovateľky. Sťažovateľka stratila dôveru v súdny systém a je presvedčená o tom, že záujem mal. dieťaťa nie je pre postup súdu v skutočnosti dôležitý.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci (ide o výživné pre maloleté dieťa), ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím jednak na nečinnosť okresného súdu, ale i podiel matky sťažovateľky na vzniknutých prieťahoch, považuje za primerané priznať vo výške 40 000 Sk tak, ako je to uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si ich uplatnila vo výške

10 043 Sk, a to za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 (prevzatie a príprava zastúpenia 8. novembra 2005) a za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (podanie sťažnosti a vyjadrenie z 31. októbra 2006) vrátane 19 % DPH (právna zástupkyňa predložila osvedčenie o jej registrácii platcu DPH).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a), c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 je 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu je 150 Sk. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 je 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk.

S poukazom na výsledok konania priznal ústavný súd sťažovateľke nárok na náhradu trov v právnou zástupkyňou uplatnenej výške 10 043 Sk vrátane 19 % DPH tak, ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2006